

РОЗДІЛ 1. КЕРУВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИМИ СИСТЕМАМИ

МОДЕЛЮВАННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГУЛЯТОРА ШВИДКОСТІ ОБЕРТАННЯ ТУРБИНИ

Марченко А.А., к.т.н., доцент, Кротов В.О., магістрант
КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра автоматизації енергосистем

Вступ. Проблема регулювання швидкості обертання ротора турбіни є дуже важливим питанням у наш час, оскільки зміна частоти у мережі, яка пов'язана зі швидкістю обертання ротора турбіни, несе за собою великий вплив як на окремі елементи, так і на енергомережу в цілому. Також, варто зауважити про власні потреби станції, у обслуговуванні якої міститься велика кількість насосів, дробильних машин для вугілля та інше обладнання, продуктивність якого тісно пов'язана зі зміною частоти в енергосистемі. Автоматичне регулювання частоти відіграє визначальну роль у забезпеченні споживачів електричною енергією належної якості, а також надійності функціонування електроенергетичних систем.

Мета роботи. Метою даної роботи є моделювання та дослідження регулятора швидкості обертання ротора турбоагрегату у середовищі MATLAB.

Матеріали і результати досліджень. Розглянемо структурну схему роботи турбоагрегату в енергосистемі та перейдемо до опису рівнянь та моделювання елементів енергосистеми [1, 2].

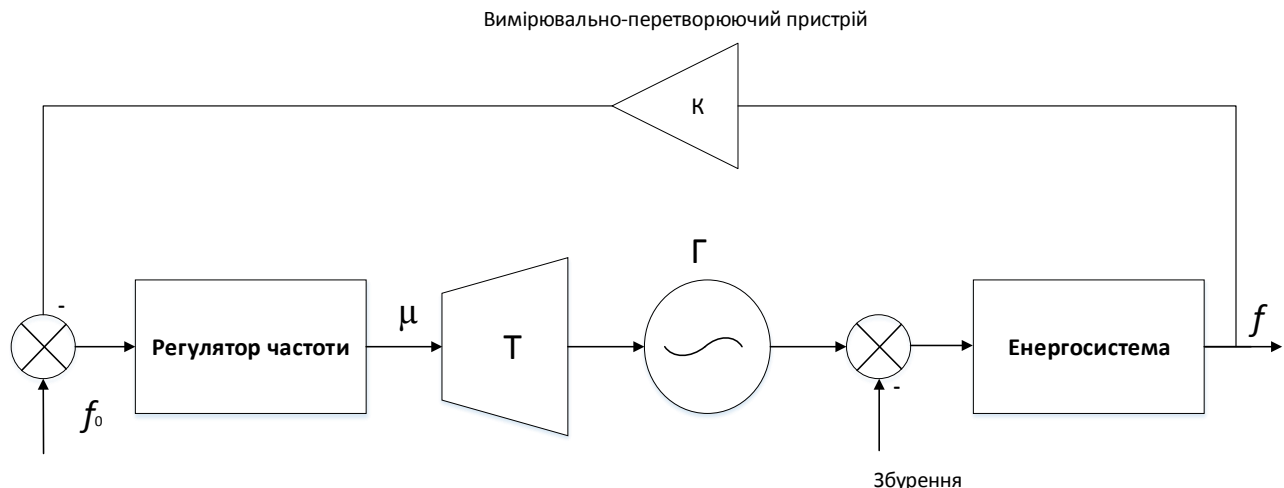

Рисунок 1 – Структурна схема роботи турбоагрегату в енергосистемі

На рис. 1 зображено основні компоненти: Т – турбіна, Г – генератор, f_0 – уставки частоти.

Рівняння елементів системи регулювання

Турбіна

$$W(p) = \frac{P_m}{\mu} = \frac{1}{T_m p + 1} \quad (1)$$

де P_m – потужність турбіни, μ – відкриття регулюючого органу, T_m – постійна часу турбіни, яка визначається запізненням в перетворенні енергії пари в механічну енергію [3].

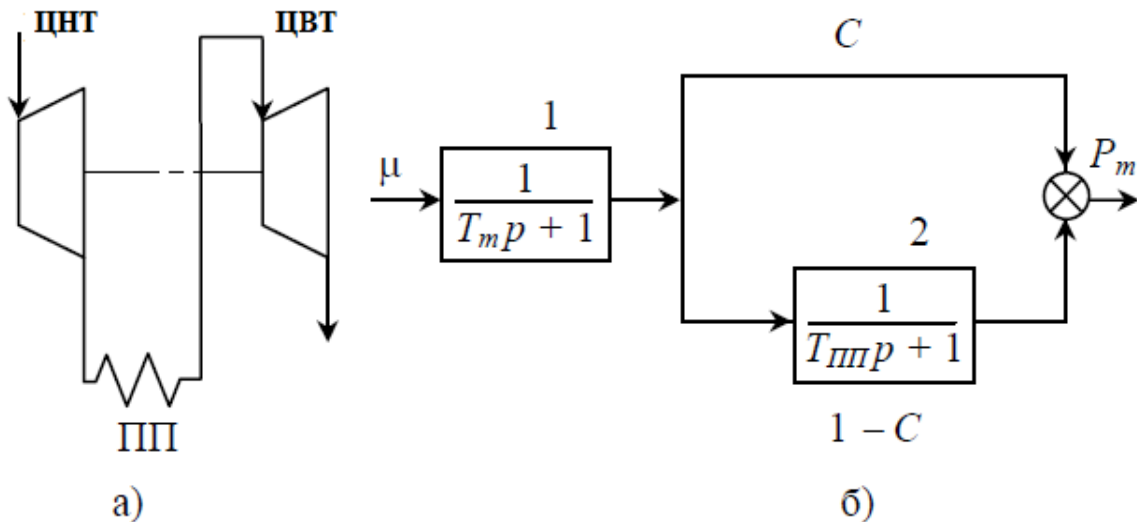

Рисунок 2 – Принципова (а) і структурна (б) схеми парової турбіни

Енергосистема

$$W_{(p)} = \frac{\Delta f_s}{\Delta P_{m^*}} = \frac{1}{T_i p + k_n} \quad (2)$$

де, k_n – коефіцієнт регулюючого фактору навантаження [3]. Візьмемо значення з пропонуваного діапазону $k_n = 1$.

Регулятор швидкості

На рис. 3 зображено регулятор швидкості турбіни з зворотнім зв'язком, який складається з двох частин:

- Вимірювально-перетворюючий пристрій(мертва зона та статизм)
- Основний механізм регулювання (серводвигун, обмежувач відкриття/закриття заслінки, підсилювач та обмежувач обертів двигуна)

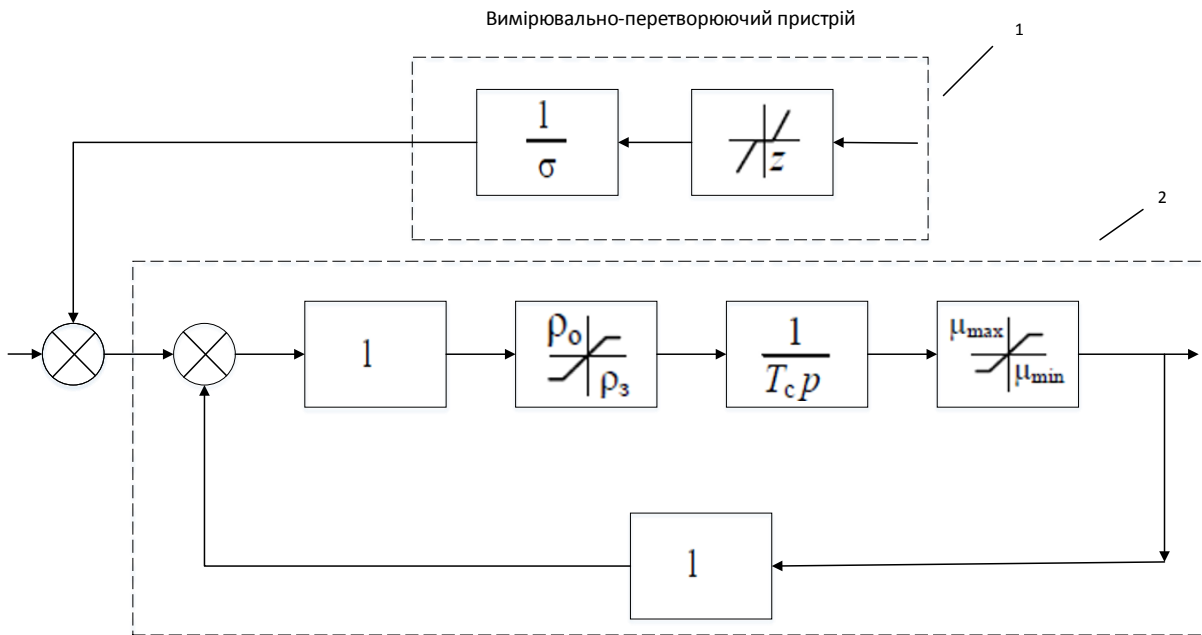

Рисунок 3 – Структурна схема регулятора швидкості турбіни з жорстким зворотним зв'язком

З огляду на всі компоненти, описані раніше на рис. 1-3, створено тестову модель турбоагрегату з енергосистемою рис. 4 у середовищі MATLAB\Simulink [4]. До її складу входять турбіна з регулятором, генератор, енергосистема.

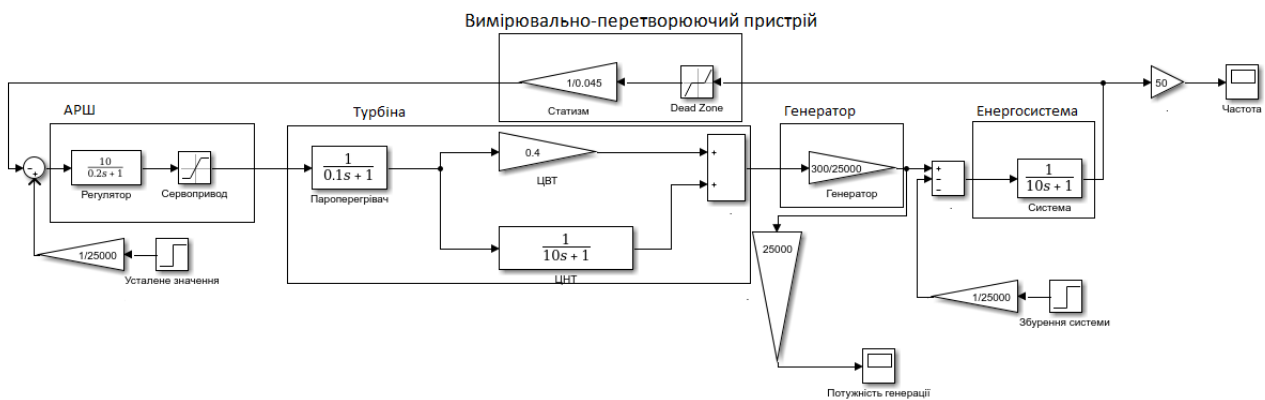

Рисунок 4 – Модель досліджуваного турбоагрегату з енергосистемою

Крутизна як співвідношення $\frac{1}{\sigma}$, де σ – статизм та мертва зона задається в загальному блоці «вимірювально-перетворюючий пристрій». При моделюванні проведено дослідження при зміні статизму в інтервалі від 2 до 10 % . Результати дослідження наведено на рис. 5

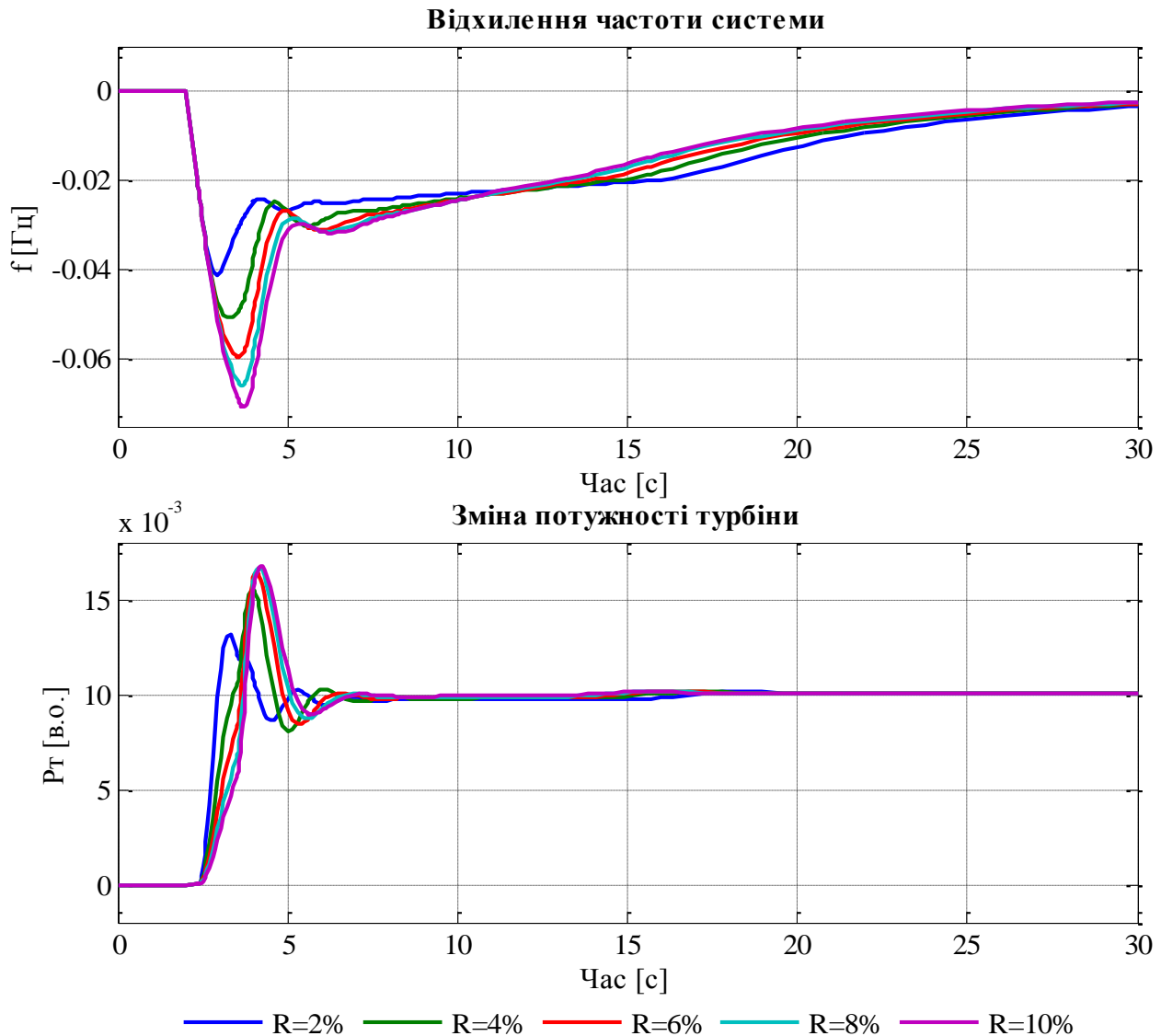

Рисунок 5 – Графіки зміни частоти системи та потужності турбіни при регулюванні частоти та варіаціях статизму

Висновки. Аналізуючи дані отриманні з побудованої моделі, можна стверджувати що збільшення частоти та потужності генерації тісно пов'язане з значенням статизму. Чим менше значення статизму тим система активніше реагує на збурення, але досягти малого значення статизму в реальних системах генератор-турбіна неможливо.

Перелік посилань

1. Iyengar, K. Dynamic Modeling and Control of Gas Turbines in Combined Cycle Power Plants / Iyengar, K., Rambabu, K., and Ydstie, E. B., - AIChE Annual Meeting, 2013.
2. C. Concordia and L. K. Kirchmayer, "Tie-line power & frequency control of electric power system: Part II," *AISE Trans*, III-A, vol. 73, pp. 133–146, Apr. 1954.
3. Меркурьев Г.В. Устойчивость энергосистем / Меркурьев Г.В., Шаргин Ю.М. – СПб. : «Центр подготовки кадров энергетики», 2006. – 350 с.
4. Дьяконов В.П. Matlab полный самоучитель / В.Дьяконов, В.Круглов-СПб : «MATLAB Simulink», 2001. - 475 с.